Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Jilská 1, Praha 1 / tel.: 210 310 591
e-mail:cvvm@soc.cas.cz

Tisková zpráva

Česká veřejnost o zdravotnictví – červen 2021

- Se zdravotním systémem v ČR jsou spokojeny více než tři pětiny (61 %) obyvatel, desetina (10 %) je nespokojena a více než čtvrtina (27 %) není se zdravotním systém „ani spokojena, ani nespokojena“. Oproti poslednímu výzkumu v roce 2019 došlo k výraznému nárůstu spokojenosti o 17 procentních bodů.
- Z problémů ve zdravotnictví čeští občané hodnotí nejzávažněji personální nedostatek, když přibližně dvě třetiny obyvatel ČR hodnotí jako „velmi velký“ či „velký“ problém nedostatečný počet zdravotních sester (67 %) a nedostatečný počet lékařů (62 %). Jako třetí nejzávažnější problém hodnotí čeští občané financování veřejného zdravotnictví (49 % ho považuje za „velmi velký“ či „velký“ problém). Naopak jako nejméně závažný hodnotili čeští občané vztah mezi lékaři a pacienty, kde sedm desetin (70 %) uvedlo, že v této oblasti jsou „malé“ nebo „žádné problémy“, a jen 21 % mínilo, že jsou zde problémy velké či velmi velké.
- V hodnocení situace z hlediska vzdálenosti od lékařské péče, převažuje kladné hodnocení, kdy přibližně tři čtvrtiny (76 %) obyvatel považuje situaci za dobrou. Naopak hodnocení situace čekací doby na operace a vyšetření je z většiny negativní. Přibližně sedm desetin (71 %) českých občanů hodnotí situaci v tomto ohledu jako špatnou.

Zpracoval:
Martin Spurný
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 583; e-mail: martin.spurny@soc.cas.cz

V červnu 2021 byl do pravidelného výzkumu CVVM Naše společnost zařazen blok otázek týkající se zdravotnictví. V jeho rámci byla zjišťována celková spokojenost občanů se zdravotním systémem v ČR a rovněž jejich názory na problematičnost jednotlivých oblastí zdravotnictví, jako je například financování veřejného zdravotnictví, hospodaření v oblasti léků či fungování pojišťoven.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, aktuální podíl obyvatel vyjadřujících na pětibodové škále spokojenost (součet odpovědí „rozhodně spokojen“ a „spíše spokojen“) se zdravotním systémem v ČR mírně převyšuje tři pětiny (61 %) a oproti minulému výzkumu narostl o 17 procentních bodů. Naopak nespokojenost (součet odpovědí „spíše nespokojen“ a „rozhodně nespokojen“) se zdravotním systémem v ČR vyjádřila desetina (10 %) obyvatel, což je o 12 procentních bodů méně než v prosinci 2019, a více než čtvrtina (27 %) dotázaných se pak v příslušné otázce uchýlila ke středové variantě „ani spokojen, ani nespokojen“. Zbývající 2 % dotázaných uvedly, že „neví“.

Z hlediska časového srovnání od roku 2002, kdy byla tato otázka poprvé součástí výzkumu, se jedná o nejlepší výsledek, přičemž je vhodné upozornit, že se tak děje v souvislosti s dlouhodobým trendem zvyšování spokojenosti po roce 2008, kdy byl podíl spokojených za celou časovou řadu nejnižší, a pak také v souvislosti s aktuální pandemií nového typu koronaviru, která posílila zájem o témata spojená se zdravotnictvím. Kromě aktuálního výzkumu byly nejlepší hodnocení v letech 2018, 2017 a 2015.

Rozdíly v deklarované spokojenosti se zdravotním systémem v ČR se pak projevují z hlediska hodnocení vlastního zdravotního stavu, spokojenosti se životem i životní úrovně domácnosti. Mezi lidmi, kteří svůj zdravotní stav označili za „velmi dobrý“, jsou spokojeny se zdravotním systémem v ČR přibližně tři čtvrtiny (76 %) obyvatel, mezi těmi s „dobrým“ zdravotním stavem jsou spokojeny dvě třetiny (66 %), při „průměrném“ zdravotním stavu je spokojena o málo více než polovina (54 %), u dotázaných, jež vlastní zdravotní stav označují za „špatný“, jsou spokojeny dvě pětiny (40 %) a mezi těmi, kteří označili svůj zdravotní stav za „velmi špatný“, je se zdravotním systémem spokojena zhruba čtvrtina (27 %) obyvatel. Dále se spokojenost zvyšuje se spokojeností s vlastním životem, s pozitivním hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a rovněž i s lepším hodnocením současné ekonomické situace v ČR. Se zdravotním systémem jsou také spokojenější ti, kteří prodělali očkování proti onemocnění covid-19, a ti, kteří jsou ochotni se očkovat, oproti těm, kteří deklarují, že se očkovat nenechají.

Graf 1: Spokojenost se zdravotním systémem v ČR[1]

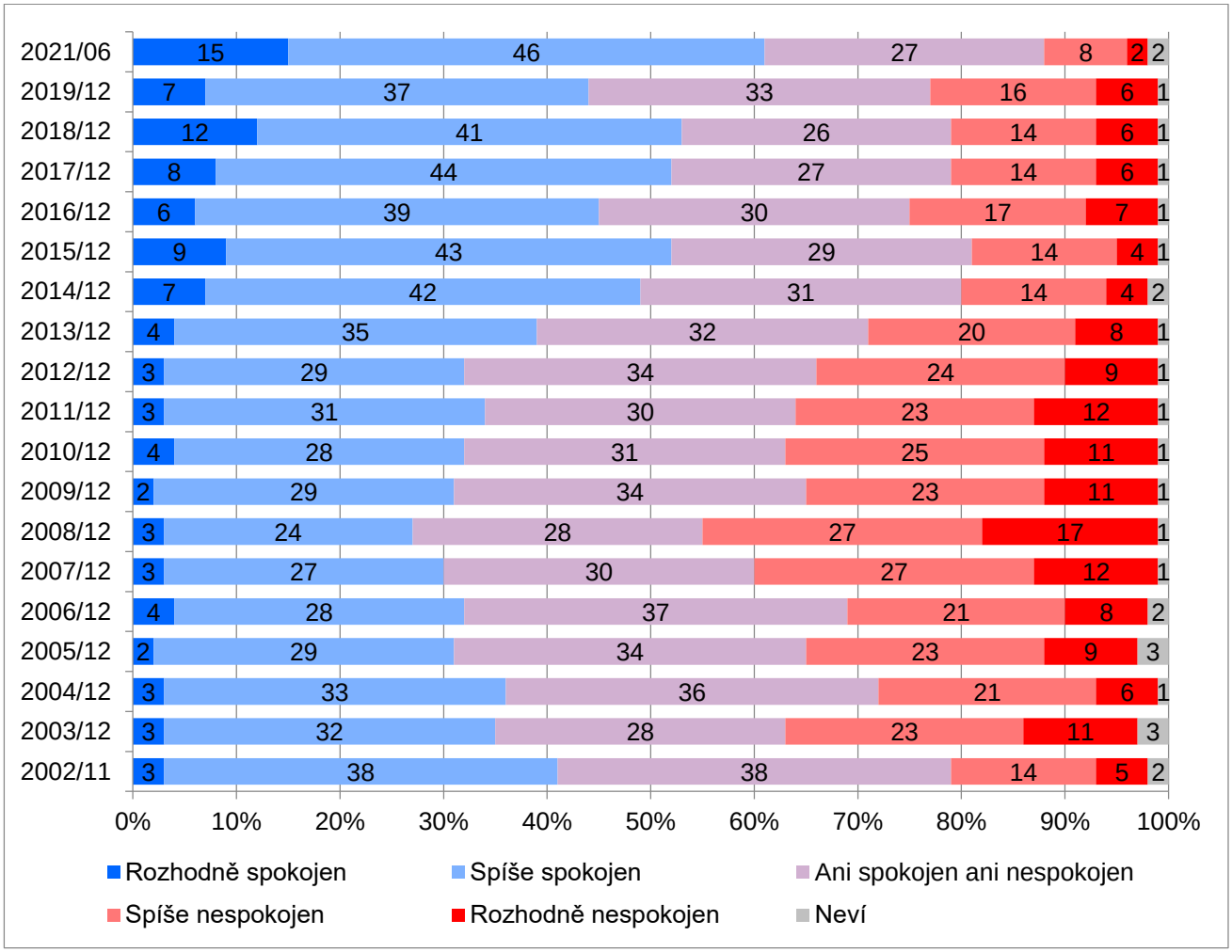

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 29. 5. – 13. 6. 2021, 957 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Kromě obecné spokojenosti se zdravotním systémem v ČR byly zkoumány také názory obyvatel na problematičnost vybraných oblastí zdravotnictví, které jsou zachyceny v grafu 2. Počet zdravotních sester hodnotí jako „velmi velký“ nebo „velký“ problém přibližně dvě třetiny (67 %) obyvatel ČR. O něco nižší podíl (62 %) obyvatel hodnotí jako „velmi velký“ nebo „velký“ problém také nedostatečný počet lékařů. Jako třetí nejzávažnější problém hodnotí čeští občané financování veřejného zdravotnictví, u kterého téměř polovina dotázaných (49 %) uvedla, že jde o „velmi velký“ či „velký“ problém. Naopak za nejmenší problémy označuje česká veřejnost vztah mezi lékaři a pacienty a dostupnost zdravotní péče, které považuje za „malý“ nebo „žádný“ problém v obou případech zhruba sedm desetin. Dále je pak kvalita poskytované zdravotní péče, kterou považuje za „malý“ nebo „žádný“ problém obdobně velký podíl (66 %) české veřejnosti, a objem služeb poskytovaných veřejným zdravotnictvím (54 %). U hospodaření v oblasti léku a fungovaní pojišťoven pak nepřevažuje ani kladné, ani záporné hodnocení, které se pohybuje v obou případech kolem dvou pětin, a také je u těchto položek nejvyšší podíl (20 % a 19 %) odpovědí „nevím“. Co se týká sociodemografických charakteristik, u většiny hodnocených položek platilo, že názory na jejich problematičnost se zhoršují s horším subjektivním hodnocením vlastního zdravotního stavu, s menší spokojeností s vlastním životem a také s horším hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti.

[1] Znění otázky: „Věnujme se nyní zdravotnictví. Jak jste obecně spokojen se zdravotním systémem v ČR? Jste rozhodně spokojen; spíše spokojen; nejste ani spokojen, ani nespokojen; jste spíše nespokojen; rozhodně nespokojen?“

Z hlediska věkové struktury se ukazuje, že u nejmladší věkové skupiny (15 až 19 let) jsou relativně častěji zastoupeny odpovědi „nevím“.

Můžeme také pozorovat souvislost mezi jednotlivými hodnocenými oblastmi. Z pohledu korelace pozorujeme, že největší vzájemná souvislost je mezi hodnocením počtu lékařů a počtu zdravotních sester (Spearmanův korelační koeficient 0,74), což znamená, že čím více lidé zdůrazňují nedostatek lékařů, tím také zároveň více zdůrazňují nedostatek zdravotních sester. Silná vzájemná vazba je pak také mezi hodnocením kvality zdravotní péče a dostupností zdravotní péče (korelační koeficient 0,59), vztahem mezi lékaři a pacienty (korelační koeficient 0,55) a objemem služeb poskytovaných veřejným zdravotnictvím (korelační koeficient 0,55). Naopak nejnižší vzájemná vazba, přesto stále statisticky významná na hladině významnosti 0,01, je pak mezi hodnocením kvality zdravotní péče a počtem zdravotních sester (korelační koeficient 0,18).

Graf 2: Jaké problémy jsou v následujících oblastech zdravotnictví[2]

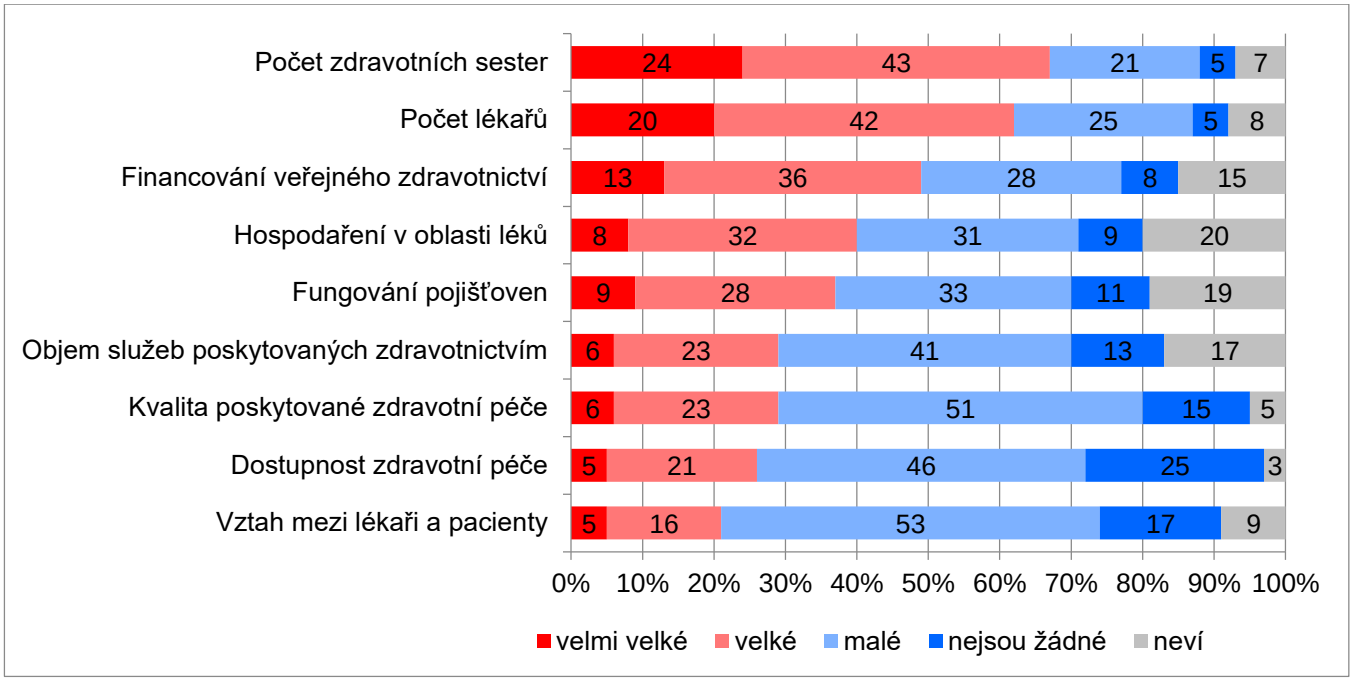

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 29. 5. – 13. 6. 2021, 957 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z pohledu časového srovnání (viz graf 3 a graf 4) vidíme, že po celou dobu dotazování – než byly přidány položky na personální nedostatek zdravotních sester a lékařů – byla jako nejvíce problematická hodnocena oblast financování veřejného zdravotnictví. Nejproblematičtější byl v tomto ohledu rok 2011, kdy ji za „velmi velký“ nebo „velký“ problém označily více než čtyři pětiny (82 %) obyvatel. Ostatně období mezi roky 2010 až 2012 vykazuje nejhorší hodnoty i v dalších hodnocených oblastech. Hospodaření v oblasti léků bylo taktéž hodnoceno nejhůře (66 %) v roce 2011, fungování pojišťoven pak mělo nejhorší hodnocení (67 %) v roce 2012, které bylo v porovnání s aktuálním výzkumem o 30 procentních bodů vyšší. Pokud bychom trend změny v čase popsali průměrem za všechny měřené oblasti (vyjma přidaných otázek týkajících se personálního nedostatku), můžeme sledovat pokles průměrného podílu odpovědí „velmi velké“ a „velké“ problémy od prvního měření v roce 2006 (46 %) na nejnižší hodnotu v roce 2009 (41 %), následovaný zvýšením v letech 2010 (46 %), 2011 (51 %) a 2012 (49 %), po kterém následoval postupný zlepšující se trend až na současnou hodnotu 33 %.

[2] Znění otázky: „Jsou, nebo nejsou podle Vás problémy v následujících vybraných oblastech zdravotnictví? Pokud jsou, jak velké? a) Kvalita poskytované zdravotní péče, b) financování veřejného zdravotnictví, c) vztah mezi lékaři a pacienty, d) dostupnost zdravotní péče, e) hospodaření v oblasti léků, f) objem služeb poskytovaných veřejným zdravotnictvím, g) fungování pojišťoven, h) počet zdravotních sester, i) počet lékařů.“ Varianty odpovědí: velmi velké, velké, malé, nejsou žádné.

Graf 3: Problémy ve zdravotnictví – časové srovnání podílu problémových oblastí

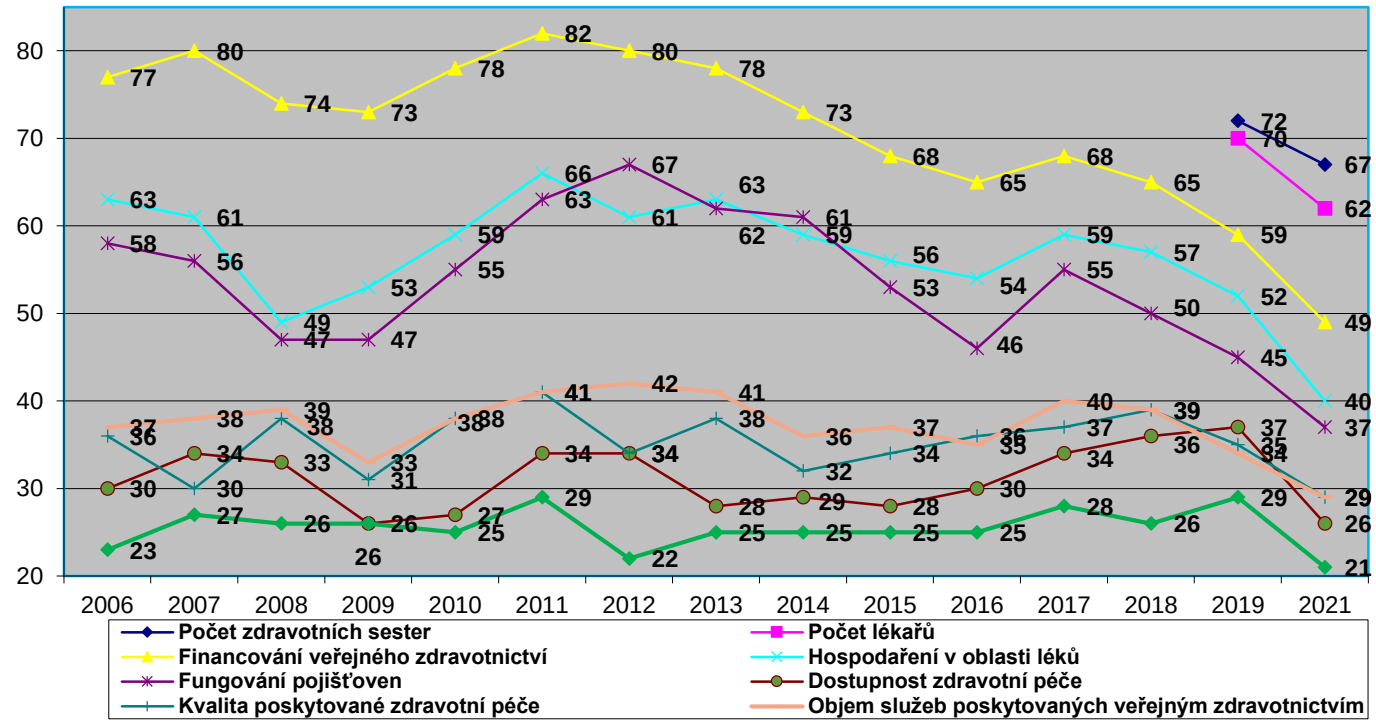

Poznámka: Údaje v grafu reprezentují procentuální součty podílů „velmi velké“ + „velké“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Graf 4: Problémy ve zdravotnictví – časové srovnání podílu bezproblémových oblastí

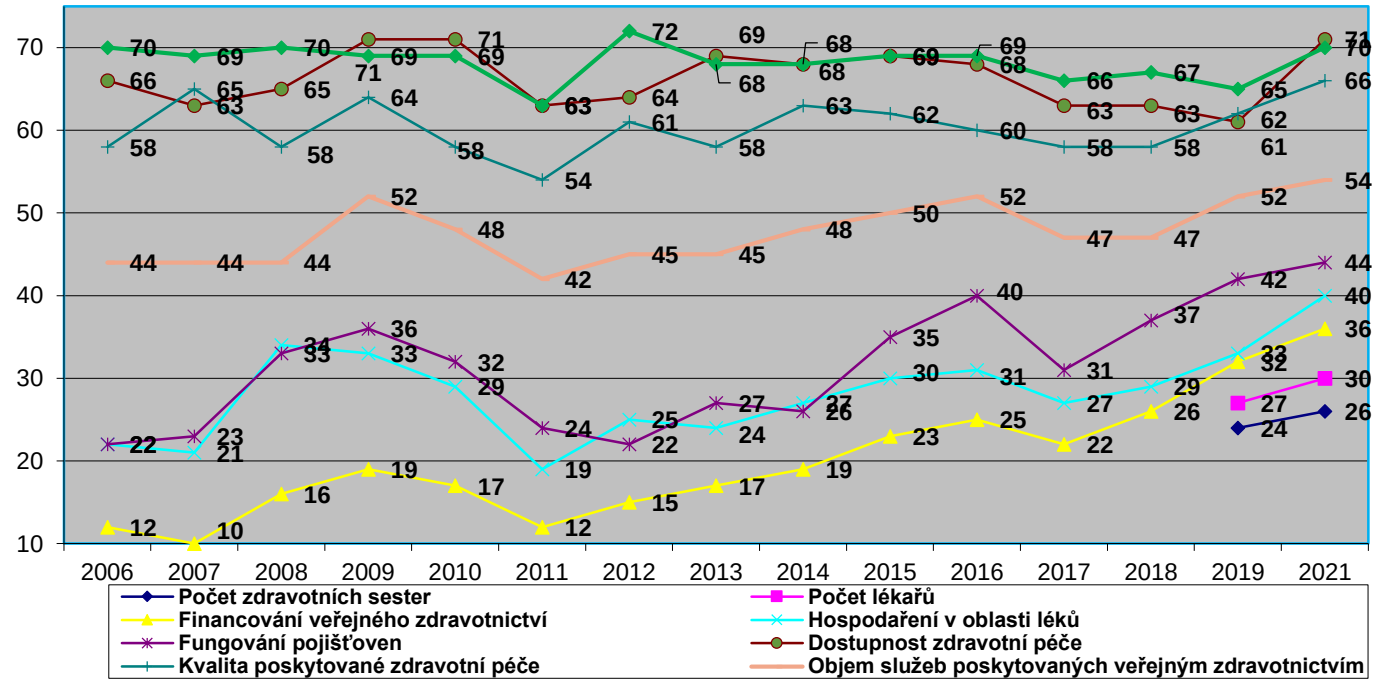

Poznámka: Údaje v grafu reprezentují procentuální součty podílů „malé“ + „nejsou žádné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Graf 5 ukazuje hodnocení situace ve dvou různých oblastech. Čekací doby na operace a vyšetření jsou vnímány převážně negativně, když zhruba sedm desetin (71 %) české společnosti uvedlo, že jsou „spíše špatné“ nebo „rozhodně špatné“, a jen 16 % uvedlo, že je situace v této oblasti „velmi dobrá“ nebo „spíše dobrá“. Oproti tomu vzdálenost od lékařské péče je vnímána převážně pozitivně. Přibližně tři čtvrtiny (76 %) uvedly, že je v tomto ohledu situace „velmi dobrá“ nebo „spíše dobrá“, a naopak přibližně pětina (21 %) dotázaných uvedla, že je situace „spíše špatná“ nebo „rozhodně špatná“.

Graf 5: Hodnocení situace v následujících oblastech zdravotnictví[3]

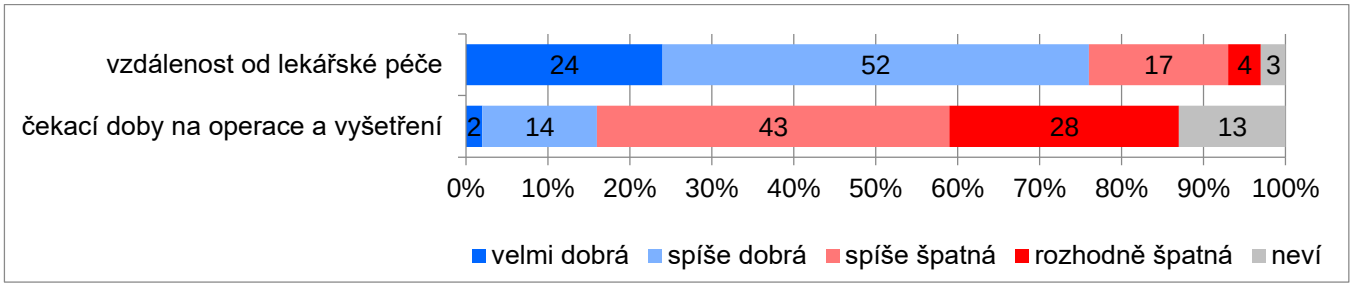

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 29. 5. – 13. 6. 2021, 957 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Časové srovnání od roku 2019, kdy byly tyto otázky poprvé položeny, ukazuje tabulka 1. Hodnocení vzdálenosti se zlepšilo, o 8 procentních bodů se zvýšil podíl těch, kteří ji hodnotí jako dobrou. Hodnocení čekací doby na operace a vyšetření se mírně snížilo o dva procentní body, nicméně jde o změnu, kterou nelze označit za statisticky významnou, a jde tak o srovnatelný výsledek.

Tabulka 1: Hodnocení situace ve zdravotnictví – časové srovnání (%)

	2019	2021
Vzdálenost od lékařské péče	68/29	76/21
Čekací doby na operace a vyšetření	18/71	16/71

Poznámka: Údaje v tabulce reprezentují procentuální součty podílů „velmi dobrá“ + „spíše dobrá“ a „spíše špatná“ + „rozhodně špatná“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost

[3] Znění otázky: „Jaká je podle Vás osobně situace v následujících oblastech? a) čekací doby na operace nebo odborná vyšetření, b) jak daleko je nejbližší poskytovatel potřebné lékařské péče“. Varianty odpovědí: velmi dobrá, spíše dobrá, spíše špatná, rozhodně špatná.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	*Naše společnost, v21-06*
Realizátor:	*Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.*
Projekt:	*Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR*
Termín terénního šetření:	*29. 5. - 13. 6. 2021*
Výběr respondentů:	*Kvótní výběr*
Kvóty:	*Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání*
Vážení dat:	*Vzdělání X NUTS2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk*
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	*Český statistický úřad*
Reprezentativita:	*Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let*
Počet dotázaných:	*957*
Počet tazatelů:	*159*
Metoda sběru dat:	*Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI*
Výzkumný nástroj:	*Standardizovaný dotazník*
Otázky:	*OZ.1, OZ.27, OZ.58*
Kód tiskové zprávy:	*oz210806*
Zveřejněno dne:	*6. srpna 2021*
Zpracoval:	*Martin Spurný*

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různě velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.